

เยาวชนกับการพัฒนาแนวคิดทางการเมือง* YOUTH AND DEVELOPMENT OF POLITICAL CONCEPT

พระครูศรีปริยัตยาภิรมณ์ (นพพล เขมนโว)

Phrakhrusri Pariyatyapimon (Nopphon Khemanwo)

วัดราชบูรณะ พระอารามหลวง จังหวัดชุมพร

Wat Ratchaburana, Phra Aram Luang, Chumphon Province

Corresponding Author E-mail: Nopphon2512@gmail.com

บทคัดย่อ

แนวคิดการพัฒนาการเมืองนั้นเป็นวิธีการศึกษาการเมืองที่เกิดขึ้นร่วมสมัยกับการศึกษารัฐศาสตร์ในแนวพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่วิชา รัฐศาสตร์พยายามสร้างงานวิจัยที่เกี่ยวกับประเด็นปัญหาในสังคมที่สามารถนำไปแก้ปัญหาได้จริง และทำให้รัฐศาสตร์กลายเป็นศาสตร์บริสุทธิ์ (Pure Science) มากกว่าที่เป็นอยู่ในอีกภาษาหนึ่งก็คือเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาที่นักรัฐศาสตร์พยายามสร้างแนวทางการศึกษาการเมืองที่ไม่ต้องหยิบยืมวิธีวิทยาแบบวิทยาศาสตร์

คำสำคัญ: เยาวชน; การพัฒนา; แนวคิดทางการเมือง

Abstract

The concept of political development is a method of studying politics that is contemporary with the study of political science in the form of behavioral science. During this time, political science subjects attempted to produce research on social issues that could be used to solve real problems. and make political science more of a pure science than it already is. In other words, it was a time when political scientists were trying to create an approach to the study of politics that did not borrow from scientific methodologies.

Keywords: Youth; Development; Political Concepts

---

*Received September 7, 2023; Revised September 9, 2023; Accepted February 26, 2024

บทนำ

ในวงวิชาการรัฐศาสตร์แนวคิดพัฒนาการเมืองมีการเรียนการสอนในระดับ กระบวนทฤษฎี หรือในภาษาที่เป็นที่รู้จักมากกว่า คือ เป็นวิธีวิเคราะห์การพัฒนาทางการเมือง (Political Development Approaches) ดังกล่าวซึ่งเป็นอิทธิพลทางทฤษฎีของ นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน แกเบรียล อัลมอนด์ (Gabriel Abraham Almond) ที่หยิบยืมวิธี วิเคราะห์มาจากวิธีวิเคราะห์โครงสร้างและหน้าที่ (Easton, 1971) (Structural-Functional Approaches) ที่มองว่าการเมืองโดยรวมนั้น สามารถจะพัฒนาได้หากสมาชิก ในสังคมมี “สำนึกพลเมือง (Civic Culture)” หรือ “วัฒนธรรมพลเมือง (Civic Culture)” ในการเข้าร่วมทางการเมืองอย่างแข็งขัน (The Participant Political Culture) แต่หาก สมาชิกในสังคมการเมืองวางเฉยทางการเมือง (The Parochial Political Culture) หรือ รับรู้แต่ไม่เข้าร่วมทางการเมือง (The Subject Political Culture) การเมืองนั้นก็จะต้อง พัฒนา (Gabriel, 1978)

นักรัฐศาสตร์คนสำคัญอีกคนหนึ่งในแนวคิดเรื่องการพัฒนาการเมือง คือ ลูเซียน พาย (Lucian W. Pye) มองว่าการพัฒนาทางการเมืองนั้นเป็นโรคระบาดทางการเมืองอย่างหนึ่ง (Political Syndrome) ที่มนุษย์ต้องการให้เกิดขึ้นกับระบบการเมือง การปกครองของรัฐ-ชาติตน เพราะ สังคมการเมืองที่มีการพัฒนาการเมืองมาก โครงสร้างทางการเมืองจะสลับซับซ้อน มีการแบ่งงานตามความชำนาญเฉพาะด้าน (Differentiation of Specialization) เป็นหน่วยเล็ก ๆ ที่ดำเนินการอย่างอิสระ (Subsystem Autonomy) แต่ยังคงประสานงานกับหน่วยใหญ่หรือรัฐอยู่เสมอ สังคมการเมืองที่มีพัฒนาการในทางการเมืองจะเคารพในความเท่าเทียม (Equality) สมาชิกในสังคมการเมืองจะมีสิทธิในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะหรือรูปแบบต่าง ๆ โดยเท่าเทียมกัน ภายใต้ กฎระเบียบที่เป็นการทั่วไป (Generally) รวมถึงการเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็น เรื่องของความสามารถของบุคคลไม่ใช่เป็นเรื่องของชาติตระกูล ที่สำคัญที่สุดคือ ระบบ เมืองสามารถที่จะตอบสนองข้อเรียกร้องจากเหล่าสมาชิกในสังคมการเมืองได้มากกว่า (Capacity) รวมทั้งสามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อสนองต่อความต้องการของระบบ โครงสร้างทางสังคม โดยเอื้อต่อเป้าหมายใหม่ ๆ ของระบบอีกด้วย (Pye, 1966)

การพัฒนาการเมือง คือ ทฤษฎีการเมือง หรือกระบวนทฤษฎีที่มองว่า ความสามารถที่ระบบการเมืองทำให้คนในสังคมสนับสนุนในกิจกรรมทางการเมือง และเพื่อ ตอบสนองความต้องการของสังคม โดยการระดมทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคม โดยเป้าหมาย ของพัฒนาการเมือง คือ “การสร้างสถาบันเพื่อจัดระเบียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง” เป็นสำคัญ (Huntington, 1969)

ในวงวิชาการอเมริกันนั้น นิยามของการพัฒนาการเมืองเกิดในช่วงที่พาย (Pye) เป็นประธานคณะกรรมการการเมืองเปรียบเทียบในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ที่ให้การสนับสนุนการศึกษาการพัฒนาการเมืองมาตั้งแต่แรกเริ่มในช่วงต้นทศวรรษที่ 1960 พาย ได้พยายามศึกษาวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมือง และพบว่า มีประเด็นที่สำคัญ ๆ มากมายและค่อนข้างสลับซับซ้อนกว่าที่เขาคาดไว้ พาย (Pye) จึงได้สรุปการพยายามนิยามการพัฒนาการเมืองที่มีอยู่ในวงวิชาการอเมริกันไว้ 10 ประการ คือ (สมบัติ ธำรงธัญวงศ์, 2539)

การพัฒนาการเมือง เป็นพื้นฐานทางการเมืองของการพัฒนาเศรษฐกิจ

ในแง่นี้การเมืองที่พัฒนาแล้วจะเปรียบเสมือนปัจจัยที่สำคัญที่จะเอื้ออำนวยต่อความเจริญทางเศรษฐกิจ เช่น ช่วยให้รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้น แต่ปรากฏว่า การพัฒนาการเมืองในแง่นี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากกว่าแคบไป ทั้งความเจริญทางเศรษฐกิจนั้นอาจเกิดขึ้นได้ในระบบการเมืองที่แตกต่างกัน และจากข้อเท็จจริงที่ปรากฏให้เห็นในหลายประเทศปัจจุบันว่า ความเจริญทางเศรษฐกิจ หาได้มีที่ท่าว่าจะเกิดขึ้นในจนกระทั่งปัจจุบันนี้ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองถึงขนาดที่อาจจัดได้ว่าเป็นการพัฒนาการเมืองแล้วก็ตาม แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า หากระบบการเมืองมีการพัฒนาสูง จะส่งเสริมให้เกิดความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ ความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจจึงขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาการเมืองของแต่ละสังคม

การพัฒนาการเมือง เป็นการเมืองของสังคมอุตสาหกรรม

การมองกันว่าการเมืองในประเทศอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือเผด็จการจะมีแบบแผนของพฤติกรรมของสมาชิกของสังคมในลักษณะที่มีเหตุผล รัฐบาลมีความรับผิดชอบต่อความสงบสุขและมีความกินดีอยู่ดีของประชาชน ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมรับว่าการเมืองเป็นเพียงเครื่องมือในการแก้ปัญหา หาได้เป็นเป้าหมายในตัวเองไม่ การเมืองของสังคมอุตสาหกรรมจึงนับได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี โดยเฉพาะในปัญหาหลักคือ การแจกแจงความกินดีอยู่ดีให้กับสมาชิกอย่างเป็นธรรมกว่าในสังคมอื่น ๆ แนวคิดนี้ชี้ให้เห็นว่า สังคมที่พัฒนาจนก้าวเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมได้นั้น ระบบการเมืองจะต้องมีระดับการพัฒนาสูง ดังนั้น ลักษณะระบอบการเมืองของสังคมอุตสาหกรรมคือรูปธรรมของระบบการเมืองที่พัฒนาแล้ว

การพัฒนาการเมือง เป็นความเป็นทันสมัยทางการเมือง

เนื่องจากแนวความคิดที่พยายามโยงการพัฒนาการเมืองกับการเมืองของสังคมอุตสาหกรรมได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นแนวความคิดที่ลำเอียง ไม่ให้ความสำคัญกับประเพณีและปทัสถานของสังคมอื่น ๆ มาตรฐานของสังคมอุตสาหกรรมหรือสังคมตะวันตกนั้น ไม่สามารถใช้วัดได้ในทุกระบบสังคม ซึ่งจากข้อแย้งเหล่านี้ก็เนื่องมาจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และผลจากความเจริญทางวิทยาการเหล่านี้เองจะช่วยสนับสนุนให้มนุษย์ได้มองเห็นแง่มุมต่าง ๆ ของสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองได้กว้างขวางยิ่งขึ้น อันจะนำไปสู่การเรียกร้องให้มีกฎหมายที่เป็นสากล สามารถให้ความยุติธรรมกับสมาชิกของสังคมโดยทั่วหน้ากัน มีกลุ่มต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์และกลุ่มอิทธิพล แต่ละกลุ่มต่าง ก็พยายามเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมุ่งหวังที่จะใช้อิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายนั้น ๆ ออกมาในรูปของการเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มตนให้มากที่สุด และความเป็นทันสมัยทางการเมืองเหล่านี้เองจึงเป็นประเด็นที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางการเมืองในความหมายนี้ แนวคิดนี้เชื่อมั่นว่า การพัฒนาการเมืองจะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองให้มีความทันสมัย (Political Modernization) กล่าวคือ จะต้องมีการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างซับซ้อน จะต้องสร้างสรรค์ให้เกิดเอกภาพในอำนาจทางการปกครอง และจะต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง เรามักเกิดความสงสัยกันบ้างว่า การพัฒนาการเมืองกับการสร้างความทันสมัยทางการเมือง (Political Modernization) นั้นเป็นสิ่งเดียวกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ในประการนี้ บิลล์และฮาร์ดเกรฟ ได้ให้ทัศนะไว้ว่า ความหมายของการพัฒนาการเมืองกับการเปลี่ยนหรือทำให้เป็นความทันสมัยทางการเมืองนั้น มีความหมายที่แตกต่างกันไม่มาก และมีการใช้แทนกันได้บ้าง แต่กระนั้น จุดเน้นของการพัฒนาจะพิจารณากันที่ความสามารถในการตอบสนองของระบบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นหรือความสัมพันธ์กับข้อเรียกร้องเป็นด้านหลัก แต่การเปลี่ยนแปลงหรือการทำให้เกิดความทันสมัยนั้น มุ่งดูที่การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการที่มนุษย์ควบคุมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นเรื่องทางเทคนิควิทยาที่ตกทอดกันมาในช่วงระยะเวลาราว 400 ปี ผ่านมานี้เอง

การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องการดำเนินงานของรัฐบาล

ความคิดนี้เกิดจากความเห็นที่ว่าแนวปฏิบัติทางการเมืองที่เกิดขึ้นอันถือได้ว่ามีลักษณะที่พัฒนาแล้วนั้นจะคล้อยจองกับมาตรฐานของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในรัฐชาติยุคใหม่ กล่าวคือ รัฐชาติเหล่านี้สามารถที่จะปรับตัวและดำรงไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยของสังคมได้

ในระดับหนึ่ง แคมป์ยังสร้างลัทธิชาตินิยมอันถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นต่อการพัฒนาเมือง ซึ่งจะนำไปสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ อีกนัยหนึ่งการพัฒนาการเมืองในแง่ก็คือการสร้างชาติ (Nation-Building) นั่นเอง แนวคิดนี้หมายถึง การทำให้รัฐบาลมีอำนาจครอบคลุมทั่วประเทศ ประชาชนมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยใช้นโยบายชาตินิยมเห็นเครื่องมือสำคัญเพื่อให้เกิดความเป็นชาติอย่างแท้จริง

การพัฒนาการเมือง ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบบริหารและกฎหมาย

แนวความคิดต่อเนื่องมาจากความเห็นที่ว่าพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องการสร้างชาติ โดยแบ่งรูปแบบของการสร้างชาติออกเป็น 2 รูปแบบคือ การสร้างสถาบันและการพัฒนาพลเมืองซึ่งทั้ง 2 รูปแบบนี้จะคล้องจองกันในลักษณะหนึ่ง แนวความคิดนี้มุ่งที่การพัฒนาสถาบันบริหารและพัฒนาเครื่องมือของสถาบันนี้ไปพร้อม ๆ กันด้วยนั่นคือการพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยและประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม แนวทางนี้ชี้ให้เห็นว่า ระบบบริหารเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนจะมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาการเมือง ระบบการเมืองที่มีระดับการพัฒนาสูง จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหาร ตลอดจนชี้ให้เห็นว่า ระบบกฎหมายจะได้รับการพัฒนา เพื่อดำรงความยุติธรรมของสังคมและตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ภายใต้ระบบการเมืองที่มีการพัฒนา

การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องของการระดมพลและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แนวความคิดนี้อ้างว่าการฝึกฝนและการให้ความสำคัญกับสมาชิกของสังคมในฐานะเป็นราษฎร ตลอดจนการส่งเสริมให้พวกเขาเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งต่อรัฐชาติใหม่ และถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการเมือง และประเด็นที่สำคัญประการหนึ่งในการศึกษาการพัฒนาการเมืองในแง่นี้คือ เรามักจะผูกพันลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองกับสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยมากเกินไปจนมองข้ามการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะอื่น ๆ ด้วยหัวใจสำคัญของแนวคิดนี้คือ อำนาจทางการเมืองเป็นของประชาชน ดังนั้นประชาชนจะต้องแสดงบทบาทในการควบคุม กำกับ และตรวจสอบระบบการเมือง เพื่อให้แน่ใจว่าระบบการเมืองที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าว คือระบบการเมืองที่พัฒนา หรืออาจกล่าวได้ว่า แนวทางการพัฒนาทางการเมือง คือ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกว้างขวางและทั่วถึง

การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องของการพัฒนาประชาธิปไตย

แนวความคิดนี้ค่อนข้างจะแคบ คือ มองว่าการพัฒนาการเมืองมีอยู่รูปแบบเดียว คือ การสร้างประชาธิปไตย ด้วยเหตุนี้จึงมีนักวิชาการหลายท่านวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นค่านิยมที่ลำเอียง มุ่งที่จะยึดยึดค่านิยมทางการเมืองแบบตะวันตกให้กับประเทศด้อยพัฒนา ซึ่งควรจะสนใจว่า “พัฒนา” ให้การเมืองของชาติก้าวหน้าได้อย่างไร มากกว่าที่จะสนใจว่าจะสร้างประชาธิปไตยอย่างตะวันตกได้อย่างไร ในขณะที่ค่านิยมของตนเองไม่เอื้อประโยชน์ให้เลย แนวคิดนี้สรุปอย่างชัดเจนว่า การพัฒนาทางการเมืองคือ การพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย ยิ่งระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตยมากเท่าใด ก็ย่อมแสดงว่ามีการพัฒนามากขึ้นเท่านั้น

การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องของควมมีเสถียรภาพและการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระเบียบ

แนวทรรศนะนี้มีความลำเอียงในแง่ของค่านิยมแบบประชาธิปไตยน้อยลง คือมองว่าลักษณะการเมืองที่พัฒนาแล้วจะเกิดขึ้นในระบอบการเมืองใดก็ได้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ นอกจากนี้ยังมองว่าประชาธิปไตยนั้นไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว และไม่อาจก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองได้ การพัฒนาการเมืองในแง่นี้จึงเป็นลักษณะของการดำเนินชีวิตทางการเมืองที่ไม่วุ่นวายและเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนนั่นเอง แนวคิดนี้สรุปให้เห็นได้ว่า ลักษณะของระบบการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกฎเกณฑ์กติกา จะก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมือง ทั้งนี้เพราะประชาชนจะเกิดความเชื่อมั่น ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศ

การพัฒนาการเมือง เป็นเรื่องของการระดมพลและอำนาจ

แนวความคิดนี้พัฒนามาจากความเห็นเก่า ๆ ทั้งในเรื่องของสถาบันและเสถียรภาพทางการเมืองโดยมองว่าเหตุสำคัญที่จะก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองและทำให้สถาบันดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของระบบการเมืองเอง กล่าวคือ ถ้าระบบการเมืองใดสามารถที่จะระดมพลและอำนาจเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ สามารถทำให้คนปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนของระบบ และระบบเองก็สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ รวมทั้งสามารถ

แจกแจงทรัพยากรเหล่านี้อย่างเป็นทางการโดยได้รับการสนับสนุนจากประชาชนแล้ว ระบบการเมืองนั้นถือได้ว่าพัฒนาแล้ว

การพัฒนาการเมือง เป็นแง่หนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ดังที่เราได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า การพัฒนาการเมืองนั้น จะผูกพันอย่างแน่นแฟ้นกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม การที่ด้านใดด้านหนึ่งของสังคมแปรเปลี่ยนไปจนกระทบถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่นๆ ด้วย การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ก็ถือว่าเป็นลักษณะหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทั้งปวงของสังคม ฉะนั้นในการศึกษาการพัฒนาการเมืองจึงจำเป็นต้องศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมพร้อมกันไปด้วย

นิยามของคำว่าพัฒนาการเมืองทั้ง 10 ประการเหล่านี้ พาย ไม่ได้พูดว่านิยามใดผิดหรือถูกมากกว่านิยามอื่นๆ แต่เป็นเพียงเขาต้องการเน้นถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมืองที่สำคัญๆ ตามแนวทฤษฎีของนักวิชาการในสำนักต่าง ๆ เท่านั้น ด้วยเหตุนี้แต่ละทฤษฎีจึงย่อมที่จะต้องมียุคที่อยู่ข้างเป็นธรรมดา เช่น มองเพียงแต่ว่าการเมืองที่พัฒนาแล้วเป็นการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นต้น

นอกจากนี้ พาย (Pye) พร้อมด้วยสมาชิกคณะกรรมการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบ (Committee on Comparative Politics) ได้สรุปแนวความคิดของสำนักงานต่าง ๆ และสร้างลักษณะร่วม หรือสาระสำคัญของความหมายของการพัฒนาการเมือง จำแนกออกได้เป็น 3 ประการ โดยเรียกรวมกันว่า “โรคติดต่อของการพัฒนา (Development Syndrome)” ประกอบด้วย (James & Robert, 1973)

ความชำนาญงาน (Differentiation) หมายถึง การที่องค์กรหรือหน่วยงานใด ๆ มีโครงสร้างที่แตกต่างกันไป มีหน้าที่จำกัดและมีความชำนาญงานเฉพาะด้าน โคลแมน (Coleman) กล่าวไว้ว่า Differentiation หมายถึง “กระบวนการซึ่งบทบาท ส่วนต่าง ๆ ของสถาบันและสมาคมที่มีการแยกแยะและมีความชำนาญงานเฉพาะด้านเพิ่มมากขึ้นในสังคมที่ดำเนินการสู่ความเป็นทันสมัย” นั่นคือ สังคมใดที่มีการพัฒนาการเมืองมาก จะยังมีโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อน ทำหน้าที่อันจำกัดตามความชำนาญเฉพาะด้าน แต่ลักษณะของการแยกแยะโครงสร้างย่อม ๆ ออกเป็นหน่วยเล็ก ๆ จำนวนมากนี้ไม่ใช่เป็นการก่อให้เกิดความแตกแยกหรือแต่ละหน่วยเล็ก ๆ จะดำเนินการเป็นอิสระเอกเทศแต่ประการใด หน่วยเล็ก ๆ เหล่านี้ยังคงต้องประสานงานกับหน่วยใหญ่ของโครงสร้าง เพื่อร่วมมือการดำเนินงานให้บรรลุสู่จุดประสงค์หรือเป้าหมายที่องค์กรนั้น ๆ วางไว้ จึงพบว่าในสังคมดั้งเดิมจะมีความชำนาญงานเฉพาะด้านและระดับของความซับซ้อนขององค์กรน้อยกว่าสังคมสมัยใหม่ที่พัฒนาแล้วมาก ผู้ปกครองของสังคมดั้งเดิมจะทำหน้าที่ทั้ง นิติบัญญัติ บริหารบัญญัติ และตุลาการบัญญัติ คือเป็นทั้งผู้ออกกฎหมาย นำกฎหมายมาบังคับใช้ และตัดสินความไม่มีองค์กรที่ทำหน้าที่โดยเฉพาะ หรือถ้าเราจะนำโครงสร้างของสังคมศักดินา

มาเปรียบเทียบกับสังคมสมัยใหม่ นั้นจะพบว่าในสังคมศักดินาจะมีระดับของความซับซ้อนขององค์กรย่อยน้อยมาก ในสมัยก่อนรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ของไทยนั้น ประเทศไทยมีองค์กรทางการเมืองซึ่งเทียบเท่ากระทรวงในปัจจุบันเพียง 4 องค์กร คือ เวียง วัง คลัง และนา เท่านั้น แต่ปัจจุบันสังคมเราได้วิวัฒนาการมีการแจกแจงหน้าที่ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นให้กับองค์กรซึ่งตั้งขึ้นมาใหม่เพื่อที่จะสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงมีกระทรวงต่าง ๆ มากมาย และแต่ละกระทรวงยังแยกหน่วยงานย่อยออกไปอีกมาก จึงนับได้ว่าสังคมปัจจุบันพัฒนาการมากกว่าสังคมในอดีตมาก

ความเท่าเทียม (Equality) หมายถึง ความเสมอภาคเท่าเทียมกันแยกออกเป็น 3 ประการ คือ ประการแรก เป็นความเสมอภาคในฐานะที่เป็นราษฎรซึ่งมีสิทธิในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะหรือรูปแบบต่าง ๆ โดยเท่าเทียมกัน ประการที่สองคือ ความเท่าเทียมกันภายใต้กฎระเบียบที่เป็นสากลอันเดียวกัน หมายความว่า ราษฎรที่ทำผิดก็จะต้องได้รับโทษไม่มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดที่เป็นอภิสิทธิ์ชนอยู่เหนือกฎหมายได้ ส่วนประการที่สามคือ ปทัสถานที่มีหลักเกณฑ์อยู่บนความสัมฤทธิ์ผล กล่าวคือ การเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเป็นเรื่องของความสามารถของบุคคล ไม่ใช่เป็นเรื่องของชาติตระกูลสูงหรือต่ำ หรืออาจกล่าวได้ว่า ราษฎรในสังคมที่พัฒนาแล้วจะมีความเท่าเทียมกันในโอกาสบนเงื่อนไขของความสามารถนั่นเอง

ความสามารถ (Capacity) หมายถึง ความสามารถของระบบการเมือง ในการที่จะสนองตอบต่อข้อเรียกร้องจากเหล่าสมาชิก สามารถกำจัดข้อขัดแย้ง แก้ไขความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในสังคมและยังก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ หรือนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงยังไม่ขาดสายด้วย จึงเห็นได้ว่าคำว่าความสามารถของระบบในแง่นี้หาได้มีความหมายเฉพาะในเรื่องของความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนไป แต่ยังหมายถึงความสามารถของระบบในการที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมบางอย่างเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของระบบเอง ความสามารถในการสร้างสิ่งใหม่ๆปรับปรุงแก้ไขและสามารถดำเนินการให้การเปลี่ยนแปลงใหม่ๆนี้เอื้ออำนวยต่อเป้าหมายใหม่ ๆ ของระบบอีกด้วย รัฐบาลของประเทศที่พัฒนาแล้วนั้น จะมีประสิทธิภาพในการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในด้านต่างๆ ได้ดี สามารถที่จะนโยบายไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการของความเป็นเหตุเป็นผล และหลักการทางโลกในการบริหารงานด้วย (James & Robert, 1973)

เมื่อการเมืองเข้าสู่โหมดของการหาเสียง สร้างคะแนน สร้างความนิยมของพรรคการเมืองต่าง ๆ ทุกพรรค ด้วยการชูนโยบายเพื่อขจัดวงจรอุบาทว์ คือ “เจ็บ จน โง่” ในยุคที่ผู้คนทั้งหลายที่อายุเกินครึ่งศตวรรษไปแล้ว น่าจะเคยได้ยินคำว่า “ศึกษาดี มีเงินใช้ ไร้โรคฯ พาให้สุขสมบูรณ์” ต่อมาก็มาถึงยุคพัฒนา “คนเป็นศูนย์กลาง” ตลอดจนใช้เครื่องมือ

เป็นกลยุทธ์ในการหาเสียง บัตรคนจน บัตรทอง โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ฯลฯ และตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับแรก ๆ ที่เด่นชัด คือ การพัฒนาเศรษฐกิจจะเป็นจุดเริ่มต้น ต่อมาจึงเพิ่มด้านสังคม

จนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าการพัฒนาทุกด้านที่กล่าวแล้วนั้นไม่สามารถจะดำเนินไปได้ถ้าขาดการ “พัฒนาทางการเมือง” ตัวแปรทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เสรีภาพทางการเมือง และระบบการเมือง ซึ่งต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม รวมสรรพกำลัง ทั้งทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อพัฒนาอันจะนำไปสู่ความจำเริญทางเศรษฐกิจ ความเสมอภาคทางสังคม การพัฒนาสิทธิและเสรีภาพ และประชาธิปไตยเป็นตัวแปรที่สำคัญ รวมทั้งการเตรียมเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มาสนใจทางการเมืองไทยให้มากขึ้น ลูกชิ้นมาร่วมด้วยช่วยกันคิดเรื่อง “แปลก ใหม่ ใหญ่ ดั่ง” สร้างผลผลิตให้ชาติ ซึ่งมีผลต่อศักยภาพในการพัฒนาประเทศชาติและสังคม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ในสังคมนานาชาติ

สาเหตุสำคัญประการหนึ่งของการมองข้ามตัวแปรทางการเมือง เชื่อว่าเมื่อทางเศรษฐกิจดีและสังคมจะดีแล้วก็ตาม แต่หากหลายคนมองข้ามความจริงที่ว่า ถ้าการเมืองไม่มีเสรีภาพด้วยกรณีใด ๆ รวมทั้งเกิดความขัดแย้งโดยใช้ความรุนแรงจนนำไปสู่การไร้เสถียรภาพย่อมมีผลกระทบโดยตรงต่อทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในส่วนนี้อาจจะเป็นเพราะเหตุว่าผู้บริหารประเทศมุ่งเน้นในเรื่องปากท้องของประชาชน จึงวางแผนดังกล่าวโดยนักเศรษฐกิจ ซึ่งก็คงไม่ผิดเพราะเรื่องใกล้ตัว จับต้องได้รู้ผลเร็วและประชาชนก็ตอบรับเท่าใจให้ช่วยในการเลือก ส.ส. หรือพรรคการเมืองนั้น ๆ หากแต่ดุลยภาพและสมดุลระหว่างการพัฒนาทางการเมืองเศรษฐกิจสังคม และทางการเมือง จำเป็นต้องมีและเกิดขึ้น ซึ่งเราก็จะพบอยู่เนื่อง ๆ ว่าสุดท้ายก็นำไปสู่ความเสียหายอย่างหนักต่อสังคมโดยรวม (ลิขิต ธีวคิน, 2527)

นักรัฐศาสตร์ซึ่งเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด คือ เซมมูเอล ฮันติงตัน (Samuel Huntington) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การขยับตัวของสังคมหรือการเปลี่ยนแปลงของสังคม อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงจากเกษตรไปสู่กึ่งเกษตร กึ่งอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น เน้นการเป็นการพัฒนาการศึกษา การขยายตัวของสื่อมวลชน โดยเฉพาะความเจริญด้านเทคโนโลยี และ Social Media ต่าง ๆ โดยรวมแล้วเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็วความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเกิดในชุมชนเมืองมากขึ้น จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญนั่นคือ “ความตื่นตัวทางการเมือง” (Political Consciousness) และการเรียกร้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ระบบการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในส่วนนี้เรียกว่า ความจำเริญทางการเมือง (Political Modernization) (Pye, 1966)

เมื่อความจำเป็นทางการเมืองเกิดขึ้นเนื่องจากการขยับตัวของสังคม (Social Mobilization) จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องสร้าง “สถาบันการเมืองที่เป็นรูปธรรมยั่งยืน” และกระบวนการที่สามารถปรับ เปลี่ยนแปลง หรือตอบสนองพลวัต ใน “มิติทางการเมือง” ดังกล่าว ซึ่งได้แก่ “การพัฒนาการเมือง (Political Development)” การสร้างสถาบัน ส่วนนี้ได้กล่าวในมติชนรายวันฉบับสัปดาห์ที่ผ่านมาแล้ว อันได้แก่ การมีรัฐธรรมนูญที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเจ้าของประเทศมีส่วนร่วมมากที่สุดมีระบบการเลือกตั้งโดยมีกฎหมายเลือกตั้ง และการจัดตั้งพรรคการเมืองไทยสะดวก ประชาชนมีโอกาสในการแสดงประชา พิจารณ์ การแสดงความคิดเห็น การคัดค้าน การต่อสู้เพื่อความถูกต้อง มีการกระจาย อำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่น

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ การจัดตั้งสถาบันทางการเมือง เพื่อรองรับความ ต้องการการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอันเกิดความตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งเป็น ผลโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในทางเศรษฐกิจและค่านิยม อันเป็นความ จำเป็นที่มีอาจเลือกได้

นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีของ ศาสตราจารย์ เอ. เอฟ. เค. ออร์แกนสกี (A.F.K. Organski) ซึ่งกล่าวถึงความจำเป็นเติบโตแห่งชาติและอำนาจแห่งชาติ (National Growth and National Powers) ได้กล่าวไว้ว่ามี 5 ตัวแปรสำคัญ คือ

1. จะต้องมีการพัฒนาการเมือง (Political Development) โดยมีระบบและ กระบวนการที่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการทางการเมือง และ การกำหนดนโยบายสาธารณะ
2. จะต้องมีการพัฒนาเศรษฐกิจ (Economies Development) จากเกษตรไปสู่ อุตสาหกรรมของประเทศชาติ คือ ในยุคนั้น “การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ” ยังไม่ พัฒนาอย่างเต็มที่จึงไม่มีการกล่าวถึง ณ ปัจจุบันนี้ โดยระบบหรือขณะที่เป็นยุคไอที เจริญรุ่งเรืองแล้ว จึงนับเป็นตัวแปรที่สำคัญมากอีกด้วย
3. การมีระบบสังคมที่เอื้ออำนวยโอกาสให้มีการขยับชั้นทางสังคม (Social Mobilization) ด้วยการเข้าถึงการศึกษาและโอกาสการว่าจ้างแรงงานด้วยความเสมอภาค
4. ประชากรต้องมีจิตวิทยาที่ทันสมัย (Psychological Modernity) มีความคิด แบบวิทยาศาสตร์มากขึ้น มีเหตุผล
5. จำนวนประชากร (Population) มีมากพอ ประเทศมหาอำนาจในอดีต เช่น ประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส โปรตุเกส สเปน ฯลฯ มีประชากรไม่น้อยกว่า 30 ล้านคน ทั้งนี้ เนื่องจากประชากรที่มีจำนวนมากพออันจะเป็นแรงผลิตทางเศรษฐกิจ จะมีการนำไปสู่ อุปสงค์ของตลาดภายในจะทำให้เกิดการผลิต (อุปทาน) ที่มีจำนวนมากพออันจะนำไปสู่ ต้นทุนการผลิตที่ต่ำ แต่สำคัญ “ประชากรจะต้องเป็นประชากรที่มีคุณภาพ” อันได้แก่ มี

การศึกษาชาติ มีรายได้เพียงพอ และโครงสร้างประชากรที่มีอายุอยู่ระหว่างช่วงวัยทำงาน สร้างผลผลิต คือ ระหว่างอายุ 16-60 ปี เป็นจำนวนมากพอ

จะเห็นได้ว่าทั้ง “ฮันติงตัน” และ “ออร์แกนส์กี” ต่างก็ให้น้ำหนักต่อ “การพัฒนาการเมือง” ซึ่งเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะคุณสมบัติของ “ทรัพยากรมนุษย์” อย่างกรณีประเทศมหาอำนาจที่กล่าวแล้วที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือ การมีเจตคติ มีทักษะ มีจิตวิญญาณ รวมทั้งการมีคุณธรรมทางการเมือง โดยเน้นรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมี 4 คุณลักษณะ คือ 1. มีรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง (Elected Government) 2. มีการประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Rights and Freedom) 3. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมพัฒนาทางการเมือง (Participation) 4. ยึดหลักนิติธรรม (The Rule of Law) (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2539)

“ความสำเร็จ” ของการพัฒนากระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตย ต้องคำนึงอาศัยตัวแปรใหญ่ 3 ตัวแปรที่สำคัญ คือ 1. สภาพสังคมและเศรษฐกิจ (Socio Economic Condition) 2. โครงสร้างและกระบวนการ (Structure and Process) 3. ที่สำคัญที่สุด การมี “วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย” (Democratic Political Culture) ตามที่กล่าวในมติชนฉบับสัปดาห์ที่ผ่านมา

ขณะนี้ช่วงเลือกตั้งปี พ.ศ. 2562 แนวโน้มหรือเทรนด์จากงานฟุตบอลประเพณี จุฬาฯ-ธรรมศาสตร์ ที่ผ่านมามีกระแสการปลุก “เยาวชนไทย” และ “คนไทยรุ่นใหม่” ให้ตื่นตัวทางการเมือง ต่อสู้เพื่อการอยู่รอดในโลกยุคใหม่ ที่มีการแข่งขันสูงขึ้น โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา ครอบครัว และสังคม โดยรวมจะต้องร่วมกันช่วยกันสร้างแรงบันดาลใจ เตรียมพัฒนาเด็กรุ่นใหม่เตรียมความพร้อมเด็กรุ่นใหม่ “ทรัพยากรมนุษย์” หรือ “กลุ่มดาวรุ่ง” ให้ฝ่ากระแสคลื่นโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาตั้งแต่เด็กจนไปสู่วัยรุ่น วัยทำงานให้สมกับคำที่ “การสาธารณสุข สร้างคน การศึกษา สร้างชาติ” เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนาตนเองดังนี้

1. คนไทยในโลกยุคโลกาภิวัตน์จะต้องเป็นบุคคลซึ่งศึกษาจนมีความรู้ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สมองกล ภาษาจีน ที่ใช้งานได้เป็นอย่างดี คนไทยต้องรู้ภาษาไทย ต้องพูดและเขียนภาษาไทยถูกต้องในระดับหนึ่ง ในโลกยุคโลกาภิวัตน์มีการติดต่อข้ามแดนในการใช้ภาษาอังกฤษในการเจรจาพาที การหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลผู้ไม่รู้จะเสียเปรียบ สมองกลความจำเป็นในการแสวงหาความรู้แบบใหม่ มีความจำเป็นในการประกอบอาชีพ และเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน จีนเป็นมหาอำนาจอย่างแน่นอนในอนาคตทั้งในทางการเมืองและเศรษฐกิจ การรู้ภาษาจีนจะเอื้ออำนวยประโยชน์ ทั้งในด้านการติดต่อประสานงาน และการประกอบธุรกิจกับมหาอำนาจของเอเชียในอนาคตอันใกล้

2. เยาวชนไทยและคนไทยต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ มีนิสัยรักการอ่านหนังสือ หรือหาข้อมูลจากสื่ออื่น ๆ ในบ้านควรมีห้องหนังสือเพื่อสะสมหนังสือที่เป็นประโยชน์ และมีสมองกลเพื่อการขนควายหาความรู้ หรือการติดต่อผ่านอีเมล การหาความรู้จะต้องอ่านโดยใช้ 3R คือ Read React และ Reflect Research Realize Rule และ Recommend

3. เยาวชนไทยและคนไทยต้องมีปรัชญาชีวิต มีศรัทธาในศาสนา ไม่หลงงมงาย มีจิตวิทยาศาสตร์ มีระบบการคิดที่มีเหตุผล มีความซื่อสัตย์สุจริต มีจริยธรรม มีศีลธรรม มีความเมตตากรุณา มีความเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ ไม่อคติในเรื่องศาสนา เชื้อชาติและเผ่าพันธุ์

4. เยาวชนไทยและคนไทยต้องผดุงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ แต่ขณะเดียวกันต้องละทิ้งวัฒนธรรมที่ไม่ก่อประโยชน์ เช่น ความไม่รับผิดชอบ การไร้ระเบียบวินัย การรักสนุกจนเกินขอบเขต การปฏิบัติที่ขัดต่อสภาวะปัจจุบัน เช่น โภชนาการที่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย ฯลฯ ขณะเดียวกันต้องมีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงปฏิรูปวัฒนธรรมและสร้างวัฒนธรรมใหม่ที่ดีงามด้วย เพื่อเป็นแบบอย่างของคนในสังคม

5. เยาวชนไทยและคนไทยต้องผดุงไว้ซึ่งภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ดี ไม่ดูถูกภูมิปัญญาพื้นบ้าน หรือภูมิหลังของตนเอง หรือภูมิหลังของคนในชาติ แต่ขณะเดียวกันภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์หรือสภาวะที่เกิดขึ้นใหม่ ก็ควรจะมีการเปลี่ยนแปลง

6. เยาวชนไทยและคนไทยจะต้องศึกษาหาความรู้วิทยาการและในทักษะต่างๆ เพื่อสามารถนำไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนและครอบครัวได้อย่างยั่งยืนแข็งแรง อดทนอดกลั้น และมานะบากบั่น การมีความรู้ท่วมหัวแต่เอาตัวไม่รอดย่อมจะไม่ยังประโยชน์อย่างสมบูรณ์ การหมกมุ่นอุตมการณ์ อุตมคติ และปราศจากปรัชญาจมองข้ามความเป็นจริงของการดำรงตนเป็นมนุษย์ย่อมจะส่งผลเสียได้ ที่สำคัญ คนในยุคโลกาภิวัตน์ต้องมีคุณสมบัติในการทำงานสามประการ คือ F-B-I (Fast-เร็ว Better-ดีกว่า Innovative-นวัตกรรม)

7. เยาวชนไทยและคนไทยต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว อบรมเลี้ยงดูลูกหลานให้เป็นพลเมืองดีของชาติ สร้างครอบครัวให้เป็นปึกแผ่น ให้เกิดความสุขและเกิดความอบอุ่นดูแลพ่อแม่ที่แก่ชราด้วยความกตัญญูรู้คุณ ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบครัวเป็นหน่วยหลักของการพัฒนาสังคมโดยรวม

8. เยาวชนไทยและคนไทยต้องหมั่นออกกำลังกาย รักษาสุขภาพอนามัย ควบคุมการบริโภค ทั้งนี้ทั้งนั้น เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญของสังคมทั้งในด้านการผลิตกำลังความคิด การป้องกันประเทศ จะต้องถือว่าการรักษาสุขภาพเป็นความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ระมัดระวังในการดำรงชีวิตจนเกิดความเจ็บป่วยโดยไม่จำเป็น เป็นการกระทำที่ไร้สำนึกต่อส่วนรวม เพราะจะสร้างความเดือดร้อนต่อตนเอง ต่อครอบครัว รวมทั้งก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมในแง่ของค่าใช้จ่ายในการรักษาเยียวยาโดยไม่จำเป็น

9. เยาวชนไทยและคนไทยต้องมีความรักชาติ มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความภูมิใจที่เกิดมาเป็นคนไทย แต่ขณะเดียวกันความรักชาติและความภูมิใจต้องไม่เกินเลยจนนำไปสู่การรังเกียจเชื้อชาติเผ่าพันธุ์และศาสนา จะต้องพยายามผสมผสานระหว่างความเป็นคนไทยและจิตใจที่เป็นนานาชาติอย่างสมดุล

10. เยาวชนไทยและคนไทยต้องยืนตระหนางอย่างเชื่อมั่นในความเป็นคนไทยที่มีความเคารพตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีเกียรติและศักดิ์ศรี ความเป็นประชาธิปไตย มีความกล้าหาญต่อสู้เพื่อความถูกต้อง จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประกอบคุณความดีเพื่อชดใช้หนี้แผ่นดิน และพร้อมจะสละชีวิตเพื่อประเทศชาติเมื่อจำเป็น

สรุป

โดยสรุปกล่าวได้ว่า “ตัวแปรของสภาพสังคมและเศรษฐกิจ” ซึ่งเป็นปัจจัยหลักมีผลกระทบต่อประโยชน์ของ “ประชาชน” เจ้าของประเทศโดยตรงนั้น ก็ต้องสอดคล้องกับตัวแปรที่สอง คือโครงสร้างและกระบวนการสู่ตัวแปรที่สาม “วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย” ซึ่งสำคัญสุดโดยเฉพาะถ้า “ประชาชน” หรือ “ทรัพยากรมนุษย์” ส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันเกิดจากการกล่อมเกลาริเริ่มจากสถาบันครอบครัว ในสถาบันการศึกษา โรงเรียนอนุบาล โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม มหาวิทยาลัย และในสังคมอย่างต่อเนื่อง จะต้องทำให้สมาชิกในสังคม คือ “ประชาชน” คนไทยทุกรุ่น รวมทั้งเยาวชน “คนรุ่นใหม่” ปลูกกระแสให้เกิดเป็นพลังสำคัญที่ต่อสู้เพื่อเอาชนะ สถานะการแข่งขันในโลกยุคใหม่ ที่สำคัญที่สุดคือฝ่ากระแสคลื่นโลกาภิวัตน์ได้ด้วยความเชื่อมั่นและเด็ดเดี่ยว โดยเฉพาะประเด็นมีการพัฒนา “อัตมันทางการเมือง (Political self) แบบประชาธิปไตย กล่าวคือ ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเป็นเจ้าของประเทศร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

ลิขิต ธีวเวทิน. (2527). *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมบัติ ชำรงค์ธัญวงศ์. (2539). *ทัศนคติทางการเมืองของเด็กและเยาวชนในกรุงเทพมหานคร* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

Easton, D. (1971). *The Political System: An Inquiry into the State of Political Science* (2nd ed.). New York: Alfred A. Knopf.

- Gabriel, A. (1978). *Almond and G. Bingham Powell, Jr. Comparative Politics: System, Process and Policy* (2nd ed.). Boston: Little, Brown and Company.
- Huntington, S. (1969). *Political Order in Changing Societies* (2nd ed.). Connecticut: Yale University Press.
- James, A.B. & Robert, L.H. (1973). *Comparative Politics: The Quest for Theory. Columbus*. Ohio: Charles E. Merrill Publishing Company.
- Pye, L.W. (1966). *Aspects of Political Development: An Analytic Study*. Boston: Little Brown and Company.